

2. Попова О. Грибноежки / О. Попова // Бизнес. – 2007. – № 48. – С. 152-154.
3. Кузнєцова Ж. Грибной сезон круглый год / Ж. Кузнєцова // Брутто. – 2004. – С. 16-18.
4. Дубиніна А. Розвиток грибовництва в Україні / А. Дубиніна, О. Тимофеев // Харчова і переробна промисловість. – 2009. – № 6-7. – С. 8-9.
5. Eberhard P. Pilzmarkt in Russland in 2005 steigender Konsum und wachsende Eigenproduktion // Champignon. – 2006. – № 450. – С. 21-22.
6. Производство некоторых видов плодовоовощных консервов / Бизнес. – 2008. – № 41. – С. 131.
7. Отечественный рынок заполнит дешевая грибная продукция // Продукты питания. – 2006. – № 2. – С. 9.
8. Горовий Я. Грибні складові / Я. Горовий // Агроперспектива. – 2007. – № 12. – С. 38-39.

Барна М.Ю., Решетило Л.И. Конъюнктура рынка грибной продукции

Проанализированы данные, которые характеризуют производство и потребление грибной продукции, определены самых весомых ее производителей и перспективные направления развития грибной индустрии

Ключевые слова: грибы, производство, потребление, спрос, рынок, импорт, экспорт, перспектива.

Barna M.Yu., Reschetylo L.I. Mushroom products' market

Analyzed data that characterize the production and consumption of mushroom products, defined its biggest producers and future directions of the mushroom industry.

Keywords: mushrooms, production, consumption, demand, market, import, export, outlook.

УДК 338.23:336.74

Здобувач І.С. Вінідіктова; здобувач Т.А. Піхняк;
доц. Б.І. Кабаці, канд. екон. наук – Львівська КА

ФІНАНСОВО-ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ДИНАМІКУ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Визначено суть, функції та методи фінансово-податкового регулювання економіки. З'ясовано сутність механізму фінансово-податкового регулювання і його вплив на динаміку та темпи економічного зростання.

Ключові слова: економічне зростання, фінансово-податкове регулювання економіки, функції та методи фінансово-податкового регулювання, державний бюджет, державні видатки, податки.

Постановка проблеми. Вирішальним елементом стратегії розвитку національної економіки, загальним орієнтиром економічної політики є досягнення сталого економічного зростання, яке забезпечило б не лише компенсацію втрат національного багатства за роки глибокої трансформаційної кризи, але й створення сучасної конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки. Досягнення поставленої мети є неможливим без визначення механізму державного регулювання економічного зростання, як сукупності форм, які мають стимуляційний характер. Однією із найефективніших форм державного регулювання економічного зростання є фінансово-податкове регулювання. Організаційна його архітектура відображає побудову найбільш оптимальних співвідношень між елементами бюджетної системи, зокрема часток бюджетних видатків та доходів, дефіцитність або профіцитність бюджету, обсягу та структури державного боргу тощо.

Проблемі державного регулювання економічного зростання присвячено чимало наукових праць. Значний внесок у розроблення стратегії дослідження якісних та кількісних параметрів економічного зростання, регуляторного впливу на його динаміку здійснили такі відомі економісти, як Стенлі Фішер, Роберт Солоу, А. Пігу, Артур Лаффер. Вивченню питань державного регулювання економічного зростання національної економіки присвячені наукові праці А. Базилюка, Г. Башнянина, П. Буряка, Ю. Вороніна, В. Гейця, Б.О. Заріцького, Г. Лебеди, Я. Остапчука та ін. Проте, незважаючи на стійкий інтерес до цієї проблеми, безліч її аспектів залишаються недостатньо висвітленими та потребують подальшого опрацювання.

Методика досліджень. *Метою дослідження* є визначення суті, функцій, методів й інструментів фінансово-податкового регулювання економіки та їхнього впливу на динаміку і темпи економічного зростання.

Результати дослідження. Фінансово-податкове регулювання динаміки економічного зростання визначається як система заходів регуляторного, нормативного, законодавчого і соціального характерів, яка може адаптуватися до зміни економічної та соціальної ситуації в країні, постійно вдосконалюватися й контролювати досягнення основних цілей державного регулювання економіки.

У процесі практичного застосування цієї форми регулювання економіки, потрібно враховувати двоякість його впливу на розвиток економічної системи: з одного боку, фінансово-податкове регулювання є одним із найважливіших інструментів впливу на економічне зростання, а з іншого – є об'єктом, на який спрямовується регулююча функція держави. Цей двосторонній підхід характеризує необхідність зміни набору інструментів впливу держави за умови зміни поточних, короткотермінових цілей стабілізаційного періоду розвитку економіки країни.

У сучасній ринковій економіці фінансово-податкове регулювання виконує цілу низку функцій (рис. 1).

Рис. 1. Функції фінансово-податкового регулювання ринкової економіки

Розподільча функція передбачає вплив на розподіл обмежених фінансових ресурсів з метою вирішення стратегічних і тактичних цілей державного регулювання економіки.

Акумуляційна – полягає в можливості концентрації необхідних фінансових ресурсів "в руках" держави і спрямуванні їх на вирішення пріоритетних соціально-економічних проблем.

Регуляторна – дає змогу застосовувати фінансово-податкове регулювання як чинник стимулювання розвитку економіки країни.

Соціальна – дає змогу вирішити блок соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими категоріями населення та за допомогою системи трансфертних платежів.

Найбільш вагомою є регуляторна функція, яка дає змогу, шляхом визначення специфічної комбінації інструментів фінансово-податкового регулювання економіки (як елемента механізму державного регулювання) та залежно від моделі соціально-економічного розвитку, впливати на темпи економічного зростання. Серед найважливіших заходів фінансово-податкового регулювання доцільно виділити [4]:

- надання суб'єктам господарювання і населенню державних послуг (освіта, охорона здоров'я, громадська та державна безпека тощо) з метою задоволення першочергових потреб суспільства з мінімальними витратами на їх створення та отримання;
- справедливий перерозподіл доходів суспільства для забезпечення ефективного захисту найвразливіших верств населення, за одночасного стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності;
- досягнення бюджетної збалансованості, або мінімізація впливу бюджетної розбалансованості на економічний розвиток країни;
- мінімізація поточних цілей державного регулювання економіки;
- прозорість та зрозумілість бюджетного процесу і результатів фінансово-податкового регулювання.

Механізм стимулювального фінансово-податкового впливу держави на динаміку економічного зростання передбачає застосування таких заходів:

- збільшення частки державних видатків на розвиток соціальної сфери, інвестиційно-інноваційної діяльності та фінансування розвитку пріоритетних галузей економіки;
- зменшення податкового навантаження на діяльність економічних агентів;
- розвиток системи трансфертних платежів.

Кожний з названих напрямів може бути окремим інструментом фінансово-податкової форми регулювання економіки, проте їхнє комбінування ефективніше впливає на динаміку економічного зростання (рис. 2).

Під час розроблення заходів стимуляційного впливу держави необхідно врахувати поточну економічну ситуацію в країні. Зростання обсягу видатків бюджету потребує пошуку варіантів акумулювання необхідних ресурсів для їхнього фінансування. Є три варіанти вирішення цієї проблеми [8, с. 99-101]: збільшення доходної частини бюджету; залучення державних позик; грошова емісія.

Перехідний період найчастіше пов'язаний з лібералізацією економічних відносин, зменшенням державного контролю за рівнем доходів та ціновою політикою підприємств, що виступає, водночас, чинником прискорення темпів інфляції. Стимулювальна функція бюджетного дефіциту полягає в зменшенні частки видатків, які спрямовують на товарний ринок країни та є потужним інструментом державного впливу на розширення сукупної пропозиції. Тобто значна частка видаткової частини бюджету повинна бути спрямована на інноваційно-інвестиційну діяльність, на статті, що спричиняють розширення обсягу сукупного виробництва.

Рис. 2. Механізм фінансово-податкового регулювання та його наслідки для економіки

Ще одним негативним наслідком для економіки може бути так званий "ефект витіснення" приватних інвестицій. Суть цього ефекту полягає в тому, що держава, у разі збільшення своїх видатків, виходить на ринок грошей для їхнього фінансування. Зростання попиту на гроші підвищує відсоткову ставку за кредит і відбувається "фінансове витіснення" приватного сектору державним. Привабливі, за нижчої відсоткової ставки інвестиційні проекти стають не вигідними для приватних інвесторів. Підвищення відсоткової ставки призводить й до зменшення споживання чутливих до її зростання товарів. Величина впливу "ефекту витіснення" залежить від застосування інструментів грошово-кредитного регулювання, тобто від можливості грошово-кредитних установ стримувати зростання відсоткової ставки шляхом регулювання грошового потоку в країні.

Позитивні наслідки від збільшення величини державних видатків полягають у зростанні потенційних можливостей суб'єктів господарювання спрямувати більшу частку доходів на придбання товарів та послуг. Крім того, оскільки приріст доходу спричинений збільшенням соціальних видатків держави, а також її інвестиційною діяльністю, призводить і до збільшення величини заощаджень підприємств та населення, то поживається і банківський сектор країни.

Стабілізація економічної та соціальної ситуацій в країні, забезпечення необхідного фінансування пріоритетних напрямів її розвитку є можливими лише за умови побудови такого механізму податкового регулювання, який

дав би змогу забезпечувати можливість з боку виконавців заходів державного регулювання економіки комплексно підходити до застосування усіх функцій податків – контролюючої, фіскальної, розподільчої та стимулювально-регулятивної [1, с. 39-45].

За умов недостатніх темпів економічного зростання основною функцією податків є фіскальна. Для забезпечення фінансування заходів державного регулювання економіки необхідним є значний обсяг фінансових ресурсів, акумулювання яких є можливим шляхом збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів. Після виходу економіки країни з кризи функціональна спрямованість податкового регулювання повинна змінюватися. Практика податкового регулювання розвинених країн свідчить не про фіскальний, а про стимуляційно-регулятивний характер його застосування.

Регулююча функція податків свідчить про те, що вони безпосередньо впливають на виробничо-господарську діяльність країни. Зміни в структурі та ставках податків спроможні змінювати і темпи економічного розвитку в окремих галузях або сферах діяльності: сповільнювати або посилювати нагромадження капіталу шляхом впливу на інвестиційну діяльність; розширювати або звужувати платоспроможний попит населення країни; впливати на результати зовнішньоекономічної діяльності шляхом лібералізації або, навпаки, протекціоністським заходам стосовно руху товарних потоків, що забезпечує вибір між експорторозширюючим або імпортозамінюючим типами економічного зростання.

Стимулювальна функція податків полягає у можливості застосовування інструментів податкового регулювання для стимулювання виробничо-господарської або інших форм діяльності, залежно від пріоритетів економічного розвитку. Її призначення полягає у створенні відповідних стимулів для пожвавлення підприємницької діяльності. Вилучаючи у вигляді податків значну частку доходів суб'єктів господарювання, держава впливає на їхні стимули до діяльності. З одного боку, вона забезпечує надходження фінансових ресурсів для вирішення проблем соціального та загальнонаціонального характерів, а з іншого – розхитує реальний сектор економіки країни.

Скорочення доходів бюджету через зменшення податкових надходжень можна компенсувати шляхом збільшення бази оподаткування, створення відповідної системи податкових пільг, що в підсумку призведе до поступового зростання податкових надходжень до бюджету країни.

Отже, визначення основної функції податків, як інструменту фінансово-податкового регулювання економіки, повинно мати не короткотерміновий, а стратегічний характер. У короткотерміновому періоді держава може відмовитися від фінансування окремих не обґрунтованих витрат і шляхом стимулювання розвитку елементів господарської системи країни, забезпечити розширення бази оподаткування.

Податкове регулювання економіки держава здійснює шляхом використання правових, адміністративних та економічних методів.

Правові методи передбачають прийняття нормативно-правових актів, а також вироблення механізму їх реалізації та контролю. Застосування цих методів передбачає встановлення загальних, обов'язкових для виконання пра-

вил поведінки усіх економічних суб'єктів. До методів цієї групи належать закони, законодавчі та нормативні акти, що захищають права власності, визначають форми підприємництва, умови функціонування підприємств та їхні взаємовідносини. Вони повинні створювати єдині для всіх економічних агентів умови правової поведінки щодо нарахування та сплати податків або надання обґрунтованих податкових пільг з метою стимулювання розвитку окремої галузі, сфери діяльності, розвитку окремого регіону, територіальної одиниці.

Адміністративні методи податкового регулювання базуються на принципах державного контролю за дотриманням принципів податкової поведінки. Вони охоплюють санкції за порушення податкового законодавства та нецільове використання бюджетних коштів.

Застосування *економічних методів* податкового регулювання передбачає опосередковане втручання з боку суб'єктів регулювання через створення певного економічного середовища. Використання економічних методів регулювання та податкових стимулів, таких як пільги, відтермінування платежів, податкові кредити створюють можливість для зниження податкового тиску та зміцнення фінансів одиниць господарювання.

Протягом останніх років в Україні дещо удосконалилися підходи щодо формування доходної частини бюджету, в основу яких покладено сучасні ринкові принципи й засади державного регулювання економіки. Перехід до етапу пожвавлення суспільно-економічної динаміки значною мірою зумовлений тим, що застосовуючи широкий перелік методів та інструментів у регулюванні соціально-економічних процесів, держава почала враховувати причинно-наслідкові тенденції та зв'язки у сфері наповнення доходної частини бюджету.

Обсяг і структура податкових надходжень, як і витрати бюджету, впливають на загальну макроекономічну ситуацію, а також значною мірою залежать від неї. Такий зв'язок спостерігається зі змінами на рівні економічної активності, поведінкою населення, темпами інфляції, процесами, що відбуваються на грошовому ринку та в зовнішньоекономічному середовищі.

Величина податкових надходжень залежить і від типу фінансово-податкової форми державного регулювання економіки. Якщо основним вважається стимулювальний тип фінансово-податкового регулювання, то зменшення податкових ставок та об'єктів оподаткування в короткотерміновому періоді призведе до зменшення загальної величини податкових надходжень до бюджету країни, або до зміни надходжень за окремими статтями. Крім того, за оцінками різних економіко-математичних моделей, орієнтованих на країни з розвиненою ринковою економікою, тривалість зовнішнього лагу з часу зміни елементів податкового регулювання до спричиненого цим зростання доходів бюджету становить щонайменше 2,5-3,0 роки. Зміни у темпах економічного зростання проявляються ще пізніше.

Вагомим чинником впливу на динаміку податкових надходжень є також динаміка інфляційних процесів. У періоди високих темпів інфляції податкові надходження від прямих податків встигають знецінитися у проміжок часу між отриманням доходу та сплатою податку. Водночас, прагнення в окремій періоді збільшити величину доходної частини бюджету і частку подат-

кових надходжень з метою зменшення бюджетного дефіциту, або вирішення інших поточних проблем розвитку суспільства спроможне істотно негативно вплинути на діяльність економічних суб'єктів.

Оптимальний механізм податкового регулювання повинен не лише реагувати на зміну економічної та соціальної ситуацій в країні, а й бути продуцентом позитивних очікувань як підприємницького сектору, так і населення. Стабільність, рівність та законність податків – це чинники стабілізації економічної діяльності, що сприятливо впливають на результати суспільного виробництва та на стабільність економічного розвитку країни [3, с. 49-52].

Висновки. Фінансово-податковий механізм державного регулювання економічного зростання виступає одним з основних в аспекті покращення соціально-економічних показників розвитку країни. Фінансово-податкове регулювання динаміки економічного зростання представлено сукупністю заходів нормативного, законодавчого та соціального характерів, які, адаптуючись до зміни економічної та соціальної ситуацій в країні, забезпечують досягнення сталого економічного зростання.

Важливим інструментом державного регулювання економічного зростання є механізм податкового регулювання. Він повинен бути продуцентом позитивних очікувань як підприємницького сектору, так і населення. Стабільність, рівність та законність податків – це головні чинники стабілізації економічної діяльності, що сприятливо впливають на результати суспільного виробництва та стабільність економічного розвитку в країні.

Література

1. **Базиліук А.В.** Податкова система у пошуку оптимізації / А.В. Базиліук // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 1-2. – С. 37-45.
2. **Башнянин Г.І.** Яку систему регуляції національної економіки ми повинні створювати в Україні? / Г.І. Башнянин, І.М. Копич // Регіональна економіка. – 1997. – № 2. – С. 23-31.
3. **Буряк П.Ю.** Податкове стимулювання розвитку малого бізнесу в Україні / П.Ю. Буряк, В.П. Моринець // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 49-54.
4. **Воронин Ю.** Приоритеты бюджетной политики / Ю. Воронин // Экономист. – 2002. – № 6. – С. 52-63.
5. **Геєць В.М.** Нестабільність та економічне зростання / В.М. Геєць. – Харків : Вид-во "Форт", 2000. – 344 с.
6. **Заріцький О.** Аналіз бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики, її вплив на економічне зростання у 2003 році / О. Заріцький, Ю. Харазішвілі // Банківська справа. – 2003. – № 1. – С. 15-21.
7. **Илларионов А.** Инфляция и экономический рост / А. Илларионов // Вопросы экономики. – 1997. – № 8. – С. 91-111.
8. **Лебеда Г.Б.** Податково-бюджетна політика та економічне зростання / Г.Б. Лебеда // Економіка і прогнозування. – 2002. – № 1. – С. 93-101.
9. **Остапчук Я.** Надмірні державні витрати і реальне економічне зростання / Я. Остапчук, О. Петрик // Вісник НБУ. – 1998. – № 11. – С. 8-10.

Винидиктова И.С., Пихняк Т.А., Кабацки Б.И. Финансово-налоговая регуляция экономики и ее влияние на динамику экономического роста

Определенно суть, функции и методы финансово-налоговой регуляции экономики. Раскрыта сущность механизма финансово-налоговой регуляции и его влияние на динамику и темпы экономического роста.

Ключевые слова: экономический рост, финансово-налоговая регуляция экономики, функции, и методы финансово-налоговой регуляции экономики, государственный бюджет, государственные расходы, налоги.

Vinidiktova I.C., Pikhnyak T.A., Kabaci B.I. The financially tax adjusting of economy and its influence is on the dynamics of the economy growing

Certainly essence, functions and methods of the financially tax adjusting of economy. Described essence of mechanism of the financially tax adjusting and his influence on a dynamics and rates of the economy growing.

Keywords: economy growing, financially tax adjusting of economy, function, and methods of the financial and tax adjusting of economy, the state budget, government spending, taxes.

УДК 339.57

Аспір. М.М. Ванівський – Львівська КА

**ПРОБЛЕМИ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛСПОЖИВСПІЛКИ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ
ПОСЛУГ**

Розглянуто проблеми діяльності підприємств споживчої кооперації на ринку банківських послуг. Проаналізовано використання послуг, наданих банком АБ "Уко-опспілка" і комерційними банківськими установами. Запропоновано налагодити маркетингове інформаційне забезпечення для отримання певних вигод.

Система споживчої кооперації України відіграє важливу роль у соціально-економічній розбудові держави. Членами споживчих кооперативів є 507,8 тис. пайовиків-громадян України, обслуговування яких здійснюють 1880 споживчих товариств. Роздрібний товарообіг системи за 2009 р. становив 3984,2 млн грн, причому питома вага товарообігу мережі, розташованої у сільській місцевості становила 59,1 % і збільшилася проти 2008 р. на 2,3 процентних пункта. Заготівельний обіг становив 755,3 млн грн, а виробництво товарів – 529,2 млн грн. Торговельну діяльність у 2009 р. здійснювали 11340 підприємств роздрібної торгівлі, 3,7 тис. закладів ресторанного господарства, 460 ринків. Понад 6,5 тис. об'єктів надають населенню послуги, функціонує 144 заготівельних і 469 виробничих підприємства (133 хлібозаводів, 46 підприємств із виробництва ковбас, 23 з виробництва безалкогольних напоїв, 57 – кондитерських і ін.). Ці підприємства розташовані у різних типах населених пунктів – від обласних і райцентрів до селищ міського типу і рядових сіл. Кожне з них є потенційним суб'єктом ринку банківських послуг.

Така розгалужена мережа різнопрофільних підприємств споживчої кооперації потребує низки послуг, зокрема транспортних, будівельних, консультаційних і багатьох інших. Всі вони вимагають робіт маркетингового спрямування. Особливу актуальність для успішного функціонування підприємств відіграють банківські послуги. Їхня роль зростає через нестачу власних обігових коштів та поширену практику користування кредитами в поточному періоді. Але за жорсткого конкурентного середовища та відлагодженого інформаційного забезпечення у межах концепції маркетингу підприємства облспоживспілки можуть мати вигоди.

За період від здобуття Україною політичної і економічної незалежності, Українській спілці споживчих товариств, її центральному керівництву і керівництву на регіональному рівні – облспоживспілок довелося вирішувати проблему діяльності кооперативних підприємств на ринку банківських пос-